

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET KÖZGYŰLÉSE

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2002. március 2-án tartotta tisztújító közgyűlését Kolozsvárott a Protestáns Teológiai Intézet dísztermében. *Benkő Samu* elnök bevezető szavaiban köszöntötte a közgyűlést megtisztelő vendégeket, és a másfélszáznál több résztvevőt. Az MTA üdvözlését *Meskó Attila* főtitkárhelyettes tolmácsolta, áttekintve a határon túli magyar tudományosság támogatására létrejött rendszereket.

A közgyűlés megtárgyalta a 2001. évről szóló főtitkári jelentést, a hozzászólások rendjén szóba került a szakosztályok és a fiókegyesületek tudományos tevékenysége, az EME könyvtárának egyre nyomasztóbb helyhiánya, általában a kolozsvári tudományos könyvtári helyzet megoldatlansága. Megelégedésre szolgált viszont az EME kutatóintézetének elhelyezése az új székházban, az intézet szervezeti kérdései még megoldásra várnak.

A közgyűlés meghallgatta és elfogadta a gazdasági jelentést. Örömmel vette tudomásul, hogy az Egyesület 1929 rendes tagja közül 1184 fizette rendszeresen a tagdíjat, és az elmaradtak közül is egyre többen rendezik hátralékukat. Az új alapító tagok, Gyenge Csaba, Müller Ádám és Péntek János átvették az oklevelet. A közgyűlés elfogadta a 2002. évi költségvetést és megadta a felmentést a leköszönő vezetőségnek.

A Bölcsészet-, Nyelv- és Történettudományi szakosztály javaslatára a közgyűlés az EME tiszteleti tagjává választotta Csetri Elek történészprofesszort, a Természettudományi és Matematikai Szakosztály javaslatára pedig Molnár Jenő professzort.

Antal Árpád korelnök vezetése alatt lezajlott az új tisztikar megválasztása. A közgyűlés Egyed Ákos történészt választotta elnöké, Gyenge Csaba mérnököt és Péter Mihály orvost pedig alelnökké. A főtitkári tisztségre Sipos Gábor, a titkárra Nagy Zoltán kapott megbízatást. A gazdasági tanácsosi teendőket továbbra is Soó Tamás látja el.

A szakosztályok élére is új vezetőség került még a közgyűlést megelőzően. Az 1., Bölcsészet-, Nyelv és Történettudományi Szakosztály elnöke Keszeg Vilmos egy. tanár, titkára Nagy Mihály Zoltán tud. munkatárs. A 2., Természettudományi és Matematikai Szakosztály élén Markó Bálint egy. tanársegéd és Veress Erzsébet tud. munkatárs áll. A 3., Orvos- és Gyógyszerészettudományi Szakosztály elnöke Kovács Dezső egy. tanár, titkára Sipos Sárosi Emese egy. adjunktus. A 4., Jog-, Közgazdaság- és Társadalomtudományi Szakosztály élén Szász Alpár elnök és Veress Enikő titkár áll, míg az 5., Műszaki tudományi Szakosztály vezetését Bitay Enikő elnök és Varga András titkár vette át.

Sipos Gábor

Tisztelt Közgyűlés!

Közgyűlésünk azzal bízott meg, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) elnökségét a következő négy évben vezessem. A megbízatást köszönettel elfogadom, az elnökség többi tagjával együtt.

Tudatában vagyok annak, hogy a megbízatás elfogadása, a feladatvállalás egyben felelősségvállalás mindazért, amit az EME számunkra jelent. Intézményünket 143 évvel ezelőtt, 1859-ben gróf Mikó Imre, Erdély Széchenyije alapította. Ő jelölte ki a követendő utat és célt: állítson Erdély számára a kor szükségleteinek megfelelő múzeumot; a begyűjtött és begyűjtendő muzeális anyagot rendezze, dolgozza és dolgoztassa fel, legyen a tudomány művelője és terjesztője. Az Egyesület hű maradt az alapítók elgondolásaihoz: nagy értékű történeti emléksanyagot, természettudományi tárgyak sokaságát gyűjtötte össze s mentette meg a jövő számára, miközben magas szintű tudományos munkát is végzett. Mintegy kilenc évtizedes fennállás után az EME fejlődését a kommunista hatalom erőszakkal megtörte, működését betiltotta, vagyonától megfosztotta. Az erőszakos intézkedés nem törölkhetette ki az erdélyi magyarság tudatából korábbi intézményeinek emlékét, s amikor 1989 után lehetőség nyílt rá, számos hasonló sorsú társával együtt az EME is gyorsan újjáalakult. Az újrakezdőknek nem volt könnyű dolguk, a semmiből kellett elindulniuk, s hogy mégis sikerült újra életre hívni Erdélyben is a magyar tudományos életnek ezt a régi műhelyét, abban kiemelkedő szerepe volt az első elnöki tisztelet betöltő Jakó Zsigmondnak, majd az őt követő Benkő Samunak. Illesse őket köszönet azért, hogy sikerült az EME köré felsorakoztatni az erdélyi magyar tudományosság nagyobb részét.

Az új vezetőségnek tehát nem kell mindent előlről kezdenie, de a továbblépést elkerülhetetlennek tartja. Legyen szabad

röviden szólanom munkatervünkről, elképzelt tudománypolitikánkról. Feladataink részben ez évek, részben távlati jellegűek. Azonnali feladataink közé tartozik a folyamatos munka feltételeinek biztosítása. Gondolok itt az öt szakosztályunkra, amelyek vezetése most már a megválasztott középkorú elnökökre és a fiatal titkárokra hárul, az alkalmazott tudományos munkatársak tevékenységére, könyvtárainkra és könyvtárosainkra, az utóbbiak immár nemcsak a szokványos könyvtári teendőket látják el, a könyvállomány számítógépes feldolgozása is feladatuk. Továbbra is nagy figyelmet fordítunk a könyvkiadásra: ebben az évben tíz új könyvet, köztük az Erdélyi Magyar Szótörténeti Tár XI. és a Romániai Magyar Irodalmi Lexikon IV. kötetét tervezzük kiadni.

A folyamatos munka alapfeltételei közé tartozik a székház ügyének megoldása. Csak a felújítás befejezése és a jogi helyzet rendezése teremtheti meg azt a nyugodt légkört, amely minden tudományos munka alapvető követelménye. Hosszabb távú célunk olyan könyvtári épület megszerzése vagy felépítése, amely egyesíthetné a most három helyen működő könyvtárainkat. Az új épületben lehetővé válna az eddig felajánlott és ezután felajánlandó családi gyűjtemények elfogadása és szakszerű tárolása, feldolgozása. Szeretném megjegyezni, hogy számos családi gyűjtemény felajánlása várható már a közelebbi jövőben. Elgondolásunk szerint laboratóriumokkal is fel kell szerelni a tervezett nagy és új egyetemi könyvtárunkat, amelyek megvalósítása a Sapientia Alapítvánnyal közös feladatunk lehetne.

Stratégiai jellegű terveink közé tartozik az Erdélyi Múzeum-Egyesület bekapcsolása egy olyan tudományos programba, amely azt fogja kutatni, hogy a globalizáció, ide értve az Európai Unió bővítését is, milyen hatással lesz a nemzeti kisebbségek, főként a romániai magyarság helyzetére. Szeretnénk elérni azt is, hogy az egyes szakosz-

tályok jobban figyeljenek egymásra, használják ki a multidiszciplinaritás lehetőségeit, s tartsanak lépést a legújabb tudományos eredményekkel, maximálisan éljenek az MTA felkínálta lehetőségekkel, kövessék nyomon a román tudományos kiadványokat, vegyenek részt a hazai tudományos életben.

Az már az előbbiekből is kiderül, hogy szükségesnek tartjuk a távlati együttműködési politika kialakítását. Erre azért is gondolnunk kell, mert az utóbbi években öröndetesen megszorított Romániában a magyar tudományos műhelyek száma. Ezek különböző kisebb vagy nagyobb városokban, egymástól elszigetelten működnek Bukaresttől Szatmárnémetiig, Nagyváradig. Úgy látom, hiányzik a kellő szakmai szolidaritás. Bármennyire helyesnek tartjuk is a tudományos munka arányos területi megosztását a különböző régiók között, számolnunk kell a szétforgácsolódásból adódható kellemetlen következményekkel is. A legidősebb testvér szerepében az EME összekötő kapocs lehet az erdélyi tudományos műhelyek között, azért is, mert tagjai közt 10 akadémikus külső tag, mintegy 300 doktori fokozattal rendelkező tagtárs, 40 doktorandusz és több száz képzett pedagógus működik. Az EME könyvtárait több mint 2000 magyar egyetemi hallgató látogatja, akik legalábbis az egyetemi évek alatt tagjai az EMÉ-nek.

Az együttműködés gyakorlati módszereinek kialakítása érdekében már ebben az évben megrendezzük a *Magyar Tudomány Napja Erdélyben* című konferenciát, amelyet közös rendezvényként képzelünk el a Babes-Bolyai Tudományegyetem magyar tudományos műhelyeivel, s a Sapientia megfelelő szerveivel, részlegeivel. Az említett közös konferencia lehetőséget teremt a tervek és programok egyeztetésére, a párhuzamosságok felderítésére és talán mód nyílik ezek kiküszöbölésére is. Erre az alkalomra meghívjuk az EME marosvásárhelyi és nagyváradai fiókjait, a különböző nevek alatt mű-

ködő tudományos jellegű szerveződésekét a Partiumból és a Székelyföldről. Hangsúlyozni szeretném, hogy az EME nem törekszik tudományos monopóliumra. Ezután is elsősorban a saját területeit műveli, de keresi a mai szükségleteknek megfelelő új tudományok felkarolásának lehetőségét, és új feladatokat is vállal. Tudománypolitikánk törekedni fog arra, hogy a szó nemes értelmében vett hagyományörzésből is kivegye a részét – szoros együttműködésben az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesülettel.

Tisztelt Közgyűlés!

Minden bizonnyal elkerülhetetlen lesz a belső szervezeti újítás is. Közismert, hogy a Magyar Tudományos Akadémia a köztestületiség elve alapján szervezte át struktúráját. Tanulmányozni fogjuk, hogy a köztestületiség mennyiben alkalmazható az EME hatóságának, működési körének növelésére úgy, hogy abban a kolozsvári központ, a többi erdélyi város, a fiókegyesületek, a csatlakozott egyesületek, az MTA külső és tiszteleti tagjai, a tudományok doktorai, a doktoranduszok, a tudománypártolók és a pedagógiai munka elkötelezettjei is részt vehessenek.

Minden tudománypolitika alapkérdése a finanszírozás forrásainak előteremtése. Újjászerveződése óta intézményünk részesült az anyaországi határon túli magyar tudományosságot támogató alapítványi és kormányzati alapokból. Ezért köszönetet mondva, bízunk abban, hogy a támogatás az előírt formák betartása mellett továbbra is fennmarad, és segíteni fogja terveink teljesítését. Törekedni fogunk természetesen arra is, hogy a hazai és a nyugati forrásokat is megszerezzünk.

Tisztelt Közgyűlés, tisztelt tagtársaim, az Önök cselekvő támogatása remélt sikereink legfőbb záloga. Kérem, vállaljanak részt a közös munkából. Megköszönve jelenlétüket, közgyűlésünket bezártnak nyilvánítom.

Egyed Ákos